

Sygn. akt I ACa 637/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Elżbieta Bieńkowska
Sędziowie	:	SA Irena Ejsmont - Wiszowata SA Bogusław Suter (spr.)
Protokolant	:	Sylwia Radek-Łuksza

po rozpoznaniu w dniu 6 grudnia 2018 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. G.**

przeciwko **Towarzystwu (...) S.A. w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 13 czerwca 2018 r. sygn. akt I C 100/18

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz powoda M. G. 316.787,28 (trzysta szesnaście tysięcy siedemset osiemdziesiąt siedem 28/100) zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie

- **od kwoty 8.856 zł od dnia 5 października 2015 r. do dnia zapłaty;**
- **od kwoty 276.033,28 zł od dnia 9 maja 2018 r. do dnia zapłaty**

i oddala powództwo w pozostałej części;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda 8.100 zł tytułem kosztów instancji odwoławczej.

UZASADNIENIE

Powód M. G. ostatecznie - po rozszerzeniu powództwa - wnosił o zasądzenie od Towarzystwa (...) S.A. na jego rzecz:

1. kwoty 13.284 zł tytułem wykonanego zastępstwa procesowego i organizacji obrony przed roszczeniami (...) Sp. z o.o. w W.,
2. kwoty 303.503,28 zł obejmującej kwotę należności głównej w wysokości 271.605,28 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 28 lipca 2015 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 31.898 zł tytułem zasądzonych kosztów procesu za obie instancje.

W uzasadnieniu ostatecznie sprecyzowanego roszczenia wskazał, że jako Prezes Zarządu zawarł w imieniu (...) S.A. z pozwaną umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej członków władz spółki. Wobec zaistnienia zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową zgodnie z zawartą umową, zgłosił szkodę ubezpieczycielowi, a wobec odmowy wypłaty należnego odszkodowania, domagał się jego zasądzeni w niniejszym procesie.

W odpowiedzi na pozew, pozwana spółka wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu. Uzasadniając swoje stanowisko w tej mierze, pozwana twierdziła, że powód uchybił terminowi do zgłoszenia roszczenia z umowy ubezpieczenia. Nadto pozwana negowała fakt wystąpienia zdarzenia objętego ubezpieczeniem (Nieprawidłowego Zachowania powoda), a z ostrożności procesowej wskazywała, że spod odpowiedzialności wyłączone są działania spowodowane umyślnym odstępianiem od przepisów prawa, a za takie należało by uznać zachowania powoda skutkujące powstaniem szkody. Wreszcie twierdziła, że powód nie wykazał, aby poniósł szkodę.

Wyrokiem z dnia 13 czerwca 2018 roku Sąd Okręgowy w Olsztynie zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda M. G. kwotę 316 787,28 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 271 605,28 zł od dnia 28 lipca 2015 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2117 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 1 lutego 2011 r. spółka (...) S.A. w G. zawarła z powodem umowę zlecenia. Przedmiotem umowy było wykonywanie przez powoda obowiązków Prezesa Zarządu (...) S.A. Umowa została zawarta od 1 lutego 2011 r. do 31 marca 2013 r. Zgodnie z umową zleceniobiorca (powód) mógł powierzyć wykonanie obowiązków innej osobie.

W dniu 18 maja 2011 r. powód w imieniu (...) S.A. zawarł z pozwaną spółką umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej członków władz spółek. Zgodnie z umową i art. 1 § 2 ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej członków władz spółki, ochrona ubezpieczeniowa udzielana była wszystkim były, obecnym i przyszłym Członkom Zarządu, Rady Nadzorczej, Komisji Rewizyjnej, Rady Konsultacyjnej, Rady Dyrektorów, Dyrektorom Zarządzającym i wszystkim członkom innych porównywalnych organów wykonawczych, doradczych lub nadzorczych określonych w umowie spółki lub statucie zgodnie z prawem właściwym dla danej Ubezpieczonej Spółki. Ochrona obejmowała także ich całą działalność operacyjną, w tym oświadczenia ustne i pisemne bezpośrednio związane z danym stanowiskiem.

Ochrona ubezpieczenia dotyczyła roszczeń lub postępowań urzędowych w okresie ubezpieczenia lub przedłużonym okresie zgłaszania roszczeń, o ile ma on zastosowanie, po raz pierwszy zostaną zgłoszone przeciwko ubezpieczonemu, przy czym za zgłoszenie uważane jest także oświadczenie o potrąceniu. Ubezpieczyciel udzielił ochrony ubezpieczeniowej między innymi, w przypadku, gdy przeciwko osobie ubezpieczonej zostanie wniesione roszczenie o odszkodowanie z tytułu szkody majątkowej powstałej w wyniku nieprawidłowego zachowania osoby ubezpieczonej (art. 1 § 1 ust. 1 lit. a o.w.u.).

Zgodnie z definicją zawartą w o.w.u. (art. 8 ust 6) nieprawidłowe zachowanie oznacza rzeczywiście błędne lub za błędne poczytywane działanie lub zaniechanie ubezpieczonej spółki lub osoby ubezpieczonej w związku z ich właściwością lub pełnieniem funkcji. Nieprawidłowe zachowanie w formie zaniechania uważa się za popełnione w

ostatnim dniu okresu, w jakim najpóźniej należało spełnić zaniechany obowiązek, by zapobiec powstaniu szkody majątkowej.

Według słownika zawartego w o.w.u. (art. 8 ust 15) roszczenie oznacza pisemne żądanie wypłaty odszkodowania na mocy przepisów o odpowiedzialności ustawowej, wniesione przeciwko ubezpieczonemu z tytułu szkody majątkowej, powstałej w wyniku nieprawidłowego zachowania. Za roszczenie uważa się także kroki prawne podejmowane przez ubezpieczonych.

W rozumieniu zapisów o.w.u. szkoda majątkowa to poniesiona szkoda finansowa, która nie jest ani szkodą osobową (wynikłą ze śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia, w tym psychicznego poszkodowanej osoby) ani szkodą rzeczową (uszkodzenie, zepsucie, zniszczenie lub utrata rzeczy) ani nie wywodzi się z takich szkód.

Zawarta umowa obejmowała ubezpieczenie kosztów obrony przed roszczeniami. Zgodnie z art. 2 § 1 o.w.u., ubezpieczenie obejmuje koszty obrony prawnej w sądzie i poza nim w przypadku roszczeń wniesionych przeciwko ubezpieczonym między innymi w przypadku wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego, ubezpieczyciel pokryje wtedy koszty obrony ubezpieczonego. Powinnością i prawem samych ubezpieczonych jest zorganizowanie obrony przed roszczeniami i wybór zastępcy procesowego,

Zgodnie z art. 2 § 2 o.w.u., jeżeli według stanu wiedzy ubezpieczyciela na dzień, w którym konieczne jest poniesienie kosztów obrony nie jest możliwe, przesądzenie, czy dane roszczenie lub postępowania urzędowe objęte jest ochroną ubezpieczeniową na mocy umowy ubezpieczenia, ubezpieczyciel warunkowo zapłaci koszty obrony zgodnie z zakresem ubezpieczenia, tak jakby on istniał dla danej sprawy.

Okres ubezpieczenia, zgodnie z art. 3 § 1 i 2 o.w.u. obejmował czas od 19 maja 2011 r. do 18 maja 2012 r.

W (...) nr (...) strony wydłużyły okres zgłoszenia roszczeń o 36 miesięcy, zgodnie z art. 3 § 4 ust. 1 o.w.u. liczony od dnia następnego po upływie okresu ubezpieczenia, dotyczącego Nieprawidłowych Zachowań popełnionych przed datą upływu okresu ubezpieczenia (wydłużony okres zgłoszenia roszczeń). Nadto w stosunku do osób ubezpieczonych, które zakończyły pracę lub współpracę z ubezpieczonymi spółkami dobrowolnie lub z powodu wieku lub stanu zdrowia lub z powodu restrukturyzacji, która doprowadziła do likwidacji danego stanowiska lub też z jakiegokolwiek innego powodu aniżeli umyślnie lub niedbałe działanie lub zaniechanie na szkodę, zastosowanie miał poza regulacją wskazaną w ustępie 1 - przedłużony okres zgłoszenia roszczeń ustalony w Dokumentacie (...), rozpoczynający się od dnia następnego po dniu upływu okresu ubezpieczenia. Wskazany okres obowiązywał bez względu na zawarcie innej umowy ubezpieczenia odpowiedzialności członków władz spółki (art. 3 § 4 ust. 2 o.w.u.).

W (...) nr(...)przedłużony okres zgłaszania roszczeń dla ustępujących osób ubezpieczonych zgodnie z art. 3 § 4 ust. 2 został określony na 60 miesięcy.

Wyłączona była przy tym odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu lub w wyniku nieprawidłowych zachowań ubezpieczonego spowodowane umyślnie lub umyślnym odstępniem od przepisów prawa. Jeżeli osoba ubezpieczona naruszy przepisy prawa, umyślność w rozumieniu wyłączenia odpowiedzialności nie zachodzi wówczas, o ile oraz w zakresie w jakim osoba ubezpieczona, przy obiektywnej ocenie wszystkich okoliczności oraz w szczególności mając na uwadze oficjalne oświadczenia urzędowe lub orzecznictwo sądów, a także biorąc pod uwagę dobro spółki, mogła zakładać, że postępowanie zgodnie z przepisami prawa, które zostały naruszone, nie było konieczne lub możliwe, i że działanie tej osoby ubezpieczonej było w związku z powyższym zgodne z prawem.

W dniu 1 marca 2012 r. powód działający w imieniu Spółki (...) S.A. złożył do Sądu Rejonowego Gdańsk - Północ w Gdańsku wniosek o ogłoszenie upadłości Spółki z możliwością zawarcia układu. Decyzja była poprzedzona konsultacjami z biurem rachunkowym i prawnikiem.

W dniu 25 lipca 2012 r. Sąd Rejonowy Gdańsk - Północ w Gdańsku Wydział VI Gospodarczy w sprawie VI GU 30/12 ogłosił upadłość (...) S.A. z/s w G. obejmującą likwidację majątku upadłego. Syndykiem została ustanowiona D. K..

W dniu 23 sierpnia 2012 r. M. G. wydał syndykowi upadłej Spółki wszystkie dokumenty dotyczące działalności majątku oraz rozliczeń, w szczególności księgi rachunkowe i inne dokumenty prowadzone dla celów podatkowych i korespondencyjnych.

Pozwem z dnia 24 lipca 2015 r. J. F. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) w W. wniósł do Sądu Okręgowego w Olsztynie pozew, w którym żądał zapłaty kwoty 271.605,28 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty od M. G. i W. G.. W uzasadnieniu pozwu wskazał, że złożenie wniosku przez członków zarządu spółki (...) S.A. odbyło się z naruszeniem dwutygodniowego terminu przewidzianego w art. 21 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego, czego bezpośrednią przyczyną było drastyczne zwiększenie wartości zobowiązań upadłej Spółki, a w konsekwencji znaczące pomniejszenie należności finansowych wobec kontrahentów i zwiększenia zadłużenia Spółki.

Powód otrzymał odpis pozwu w dniu 21 sierpnia 2015 r.

Na skutek zainicjowanego postępowania dokonał wyboru zastępcy procesowego i zorganizował obronę przed roszczeniami J. F., ponosząc koszty 8.856 zł.

W dniu 4 września 2015 r. wypełniając przygotowany przez Towarzystwo (...) S.A. formularz, powód zgłosił stronie pozwanej szkodę. Wskazał przy tym, że zgłoszenie ma miejsce w związku z wytoczonym przeciwko niemu postępowaniem z powództwa J. F. zawisłym przed Sądem Okręgowym w Olsztynie.

Pozwana w dniu 27 listopada 2015 r. odmówiła wypłaty odszkodowania. W treści decyzji wskazała, że z uwagi na to, iż wydłużony 36 miesięczny okres ochronny upłynął z dniem 18 maja 2015 r. - w tym dniu wygasł okres zgłaszania roszczeń o których mowa art. 1 ust. 1 o.w.u. Skoro roszczenie w Sądzie Okręgowym zostało wniesione przeciwko powodowi po tym dniu - nastąpiło to po upływie okresu ubezpieczenia.

Wyrokiem z dnia 21 marca 2017 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie w sprawie V GC 143/15 z powództwa (...) Sp. z o.o. z/s w W. (następcy prawnego J. F. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) w W.) zasądził na rzecz wskazanej spółki od M. G. i W. G. kwoty:

- a) 271.605,28 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 28 lipca 2015 r. do dnia zapłaty,
- b) 23.798 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu wyroku m.in. wskazał, że M. G. działający w imieniu Spółki (...) S.A. w dniu 1 marca 2012 r. złożył do Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku wniosek o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu, podczas gdy obowiązek złożenia takiego wniosku winien być złożony najpóźniej w dniu 31 stycznia 2012 r. Spełnienie tego obowiązku obciążało członków zarządu spółki (...), którym wówczas byli powód oraz W. G..

Dalej w uzasadnieniu zapadłego w sprawie V GC 143/15 rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy w Olsztynie wskazał, że wniosek o ogłoszenie upadłości powinien zostać zgłoszony najpóźniej w dniu 31 stycznia 2012 r. Zaniechanie między innymi powoda jako członka zarządu spółki (...) w zakresie złożenia wniosku o upadłość w terminie stanowiło co najmniej wyraz braku należytej staranności i miało tym samym charakter zawiniony (por. k. 877 uzasadnienia wyroku V GC 143/15 SO w Olsztynie). Podstawę prawną wydanego wyroku stanowił art. 21 ust. 3 Prawa upadłościowego i naprawczego w zw. z art. 441 § 1 k.c.

Na skutek apelacji złożonych przez powoda oraz W. G. od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie w sprawie V GC 143/15 z dnia 21 marca 2017 r., Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 1 grudnia 2017 r. oddalił obie apelacje jako niezasadne i obciążył skarżących (powoda i W. G.) solidarnie kosztami procesu w wysokości 8.100 zł na rzecz (...) Sp. z o.o. w W..

(...) Sp. z o.o. w W. znajduje się na liście wierzytelności pod (...). Wierzytelność została uznana w łącznej kwocie 271.605,08 zł w kategorii IV. Ostateczny plan podziału funduszy masy upadłości (...) S.A. nie został sporządzony. (...) Sp. z o.o. nie została dotychczas zaspokojona i w tym zakresie rokowania są dla niej dalece niekorzystne.

W wyniku rozstrzygnięć sądowych, postępowania zainicjowanego przez (...) Sp. z o.o. w W. powód spłacał zadłużenie początkowo po 7.000 zł miesięcznie, a obecnie po 5.000 zł. Opłacił także koszty wynagrodzenia swojego prawnika.

W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że powództwo wywiedzione przez M. G. zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Sąd I instancji wskazał, że w zdecydowanej większości stan faktyczny pozostawał między stronami bezsporny. Strony natomiast przede wszystkim pozostawały w sporze co do tego, czy na gruncie zawartej umowy w stosunku do powoda miał w istocie zastosowanie przedłużony okres ochrony zgłoszenia roszczeń wynoszący 60 miesięcy, o którym to mowa w art. 3 § 4 ust. 2 ogólnych warunków ubezpieczenia i Dokumentacji (...) Odpowiedzialności Cywilnej Członków Władz Spółki.

Zgodnie z ogólnymi warunkami ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej członków władz Spółki (...) S.A. faktycznie zachodziły trzy okresy ochrony ubezpieczenia:

- 1) okres ubezpieczenia zgodnie z art. 3 § 1 i 2 o.w.u. - od 19 maja 2011 r. do 18 maja 2012 r.,
- 2) przedłużony okres zgłaszania roszczeń zgodnie z art. 3 § 4 ust. 1 o.w.u. - wynoszący 36 miesięcy i liczony od dnia następnego po dniu upływu okresu ubezpieczenia,
- 3) przedłużony okres zgłaszania roszczeń dla ustępujących osób ubezpieczonych zgodnie z art. 3 § 4 ust. 2 o.w.u. - wynoszący 60 miesięcy, rozpoczynający się od dnia następnego po dniu upływu okresu ubezpieczenia.

Mając na uwadze powyższe, w ocenie Sądu Okręgowego, w pierwszej kolejności należało rozstrzygnąć, czy określona pozew szkoda, której naprawienia powód się domaga, powstała w związku ze zdarzeniem, do którego zastosowanie ma wydłużony okres zgłaszania roszczeń i jeśli tak to jaki, oraz w kolejności dalszej, czy w realiach niniejszej sprawy zachodzi okoliczność wyłączająca odpowiedzialność pozwanego ubezpieczyciela.

W powyższej kwestii Sąd I instancji wskazał, że powód w upadłej Spółce (...) S.A. na mocy umowy zlecenia obowiązany był do wykonywania obowiązków Prezesa Zarządu tej Spółki, począwszy od 1 lutego 2011 r. do 31 marca 2013 r. Jednym z podstawowych obowiązków nałożonych na członków zarządu jest reprezentacja spółki. Przez reprezentację spółki należy z kolei rozumieć dokonywanie czynności prawnych, a w szczególności zawieranie umów, składanie i przyjmowanie oświadczeń woli oraz występowanie przed sądami, organami administracji rządowej czy samorządowej.

W dniu 1 marca 2012 r. powód, po uprzedniej konsultacji z biurem rachunkowym i prawnikiem, zgłosił wniosek o upadłość (...) S.A. Postanowieniem z dnia 25 lipca 2012 r. Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku ogłosił upadłość likwidacyjną wskazanej wyżej spółki. Na mocy art. 102 Prawa upadłościowego wzmiankowana wcześniej umowa zlecenia wygasła zatem z tym dniem. Zgodnie bowiem z art. 102 ustawy Prawo upadłościowe, zawarte przez upadłego umowy zlecenia lub komisju, w których upadły był dającym zlecenie lub komitentem, a także umowy o zarządzanie papierami wartościowymi upadłego wygasają z dniem ogłoszenia upadłości. Wierzytelność z tytułu poniesionej wskutek tego straty może być dochodzona w postępowaniu upadłościowym.

W związku z powyższym, w ocenie Sądu Okręgowego, nie ulega wątpliwości, że obowiązki powoda jako Prezesa Zarządu upadłej spółki (...) S.A. wygasły i zakończył on pracę w upadłej Spółce czy współpracę z nią, bowiem, postępowanie upadłościowe z istoty swej zmierzało do likwidacji spółki, spieniężenia (wyprzedanie) majątku upadłego i spłacenie z uzyskanych środków zobowiązań wobec wierzycieli. W tym celu został powołany syndyk, który od razu obejmuje majątek upadłej firmy, zarządza nim oraz zabezpiecza przed zniszczeniem, uszkodzeniem lub kradzieżą, przejmując w sposób naturalny w tym zakresie cały zakres obowiązków powoda. Po spisaniu i oszacowaniu majątku

syndyk sporządza plan likwidacyjny, czyli wskazuje, w jaki sposób będzie sprzedawał majątek upadłej firmy. Tym samym powód nie tylko prawnie ale i również faktycznie stracił możliwość jakiegokolwiek oddziaływania na spółkę. W ocenie Sądu, strona powodowa w wystarczającym stopniu wykazała, że wbrew istniejącemu wpisowi w KRS powód jako członek zarządu (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej nie może dokonywać żadnych czynności, których podmiotem byłaby Spółka (...), co przesądza o możliwości uznania go za osobę podпадającą pod wydłużony okres ubezpieczenia.

Zgodnie z ogólnymi warunkami ubezpieczenia, wydłużony o 60 miesięcy okres (5 lat) zgłaszania roszczeń obejmował zarówno osoby ustępujące, co w przypadku powoda oznaczało zaprzestanie z mocy prawa wykonywania funkcji Prezesa, jak również zachowanie mieszczące się w katalogu „innych powodów aniżeli umyślne lub niedbałe działania lub zaniechania” (art. 3 §4 ust. 2 o.w.u.). Dlatego w ocenie Sądu Okręgowego, powyższy wydłużony termin ma zastosowanie do powoda i liczony winien być od dnia zakończenia umowy w jej pierwotnym brzemieniu tj. od dnia 18 maja 2012 r. Oznacza to ostatecznie, że termin do zgłoszenia roszczeń wobec ustępujących osób (w tym powoda) upływał z dniem 18 maja 2017 r. Dla przypomnienia warto wskazać, że roszczenie wobec powoda zostało zgłoszone bezspornie przede tą datą, a zatem w terminie przewidzianym w umowie ubezpieczenia.

Treść łączącej strony umowy w sposób jednoznaczny wskazuje, że podstawę do zaistnienia odpowiedzialności spółki stanowiło wniesienie przeciwko ubezpieczonemu (przeciwko powodowi) roszczenia - pisemnego żądania wypłaty odszkodowania z mocy przepisów o odpowiedzialności ustawowej, wniesione przeciwko ubezpieczonemu z tytułu szkody majątkowej powstałej w wyniku nieprawidłowych zachowań. Ogólne warunki ubezpieczenia „nieprawidłowe zachowanie” definiowały jako rzeczywiście błędne lub za błędne poczytywane działanie lub zaniechania ubezpieczonej spółki lub osoby ubezpieczonej w związku z ich właściwością lub pełnieniem funkcji.

W świetle powyższego, w ocenie Sądu I instancji, dla ustalenia istnienia podstaw do odpowiedzialności pozwanej istotną przesłanką było stwierdzenie „nieprawidłowości działania” powoda jako członka zarządu upadłej spółki (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej.

Kontrahent spółki (...) S.A., J. F. zainicjował swe postępowanie odszkodowawcze w związku z niezłożeniem w określonym terminie wniosku o upadłość (...) S.A., z powodu działania (zaniechania) członków zarządu, które naraziło go na stratę. Wyrokiem, Sąd Okręgowy w Olsztynie zasądził na rzecz (...) Sp. z o.o. z/s w W. (następcy prawnego J. F. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) w W.) od M. G. i W. G. wskazane tam kwoty.

Wniosek o upadłość zgłoszony przez między innymi M. G. winien być złożony najpóźniej do 31 stycznia 2012 r., podczas, gdy został on faktycznie złożony w dniu 1 marca 2012 r. Niewątpliwie więc działania powoda były nieprawidłowe w rozumieniu o.w.u. Mógł on bowiem i powinien jako Prezes Zarządu Spółki D. przewidzieć możliwość wcześniejszego złożenia wniosku o upadłość, co zostało w sposób oczywisty wyjaśnione i przesądzone wyrokiem oraz ustaleniami sądu gospodarczego i w tym zakresie podnoszony początkowo przez ubezpieczyciela brak winy po stronie powoda w ogóle z powodu związania Sądu wzmiankowanym wyrokiem, procesowo nie może być brany pod uwagę.

Pozwany przeciwstawnie i poniekąd w sposób logicznie sprzeczny z przywołanym wyżej zarzutem podniósł też zarzut działania umyślnego w rozumieniu o.w.u. jako mającego wyłączać z tej to przyczyny jego odpowiedzialność, który to zarzut w ocenie Sądu Okręgowego również jako chybiony nie mógł odnieść zamierzonego skutku.

Sąd Okręgowy wskazał, że z mocy art. 6 k.c. to na pozwanym spoczywał ciężar udowodnienia, że wobec zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego zachodzą wobec powoda przesłanki wyłączające odpowiedzialność, co jawi się oczywistym, zważywszy, że to nie powód ma wykazać, że te przesłanki nie zaszły, bowiem trudno wymagać odeń udowodnienia występowania faktu negatywnego (braku wyłączenia). Temu zaś wymogowi procesowemu strona pozwana nie sprostала, pozostając jedynie przy twierdzeniach, które nie są w żaden sposób ani prawniczo ani faktycznie przekonywujące. Ponadto, nawet jeśli hipotecznie uznać, iż ów ciężar miałby rozkładać się inaczej - w ocenie Sądu I instancji istnieją pełne dowodowe podstawy, by przyjąć, że zachowanie powoda jako członka zarządu polegało na błędnym przekonaniu o jeszcze dobrej kondycji (...) S.A., co wynika zarówno z przyjętej konsekwentnie procesowej obrony w tym kierunku w toku procesu, jak i oczywistych faktów, kiedy to w istocie „rozminięcie” się dwóch dat, mianowicie wskazanej przez biegłego 31 stycznia 2012 oraz 1 marca 2012 r. dotyczyło w istocie jednego

miesiąca. Powyższego w sposób logiczny dopełnia fakt, iż istotną przyczyną niewypłacalności spółki (...) tkwiła w licznych należnościach, które to były już wymagalne, lecz nieskutecznie czy nierealnie naówczas ściągalne. Wynika to przede wszystkim z opinii biegłego w sprawie przeciwko powodowi a także z chronologii ściągalności poszczególnych należności przeprowadzonych przez syndyka masy upadłości.

W kontekście powyższego nie sposób byłoby w ocenie Sądu Okręgowego przypisać powodowi umyślności, która co należy podkreślić jest rozumiana w umowie w sposób swoiście subiektywny, bowiem poprzez pryzmat „dobra spółki”, gdzie przyjmuje się, iż przedmiotowe wyłączenie nie zachodzi, gdy osoba ubezpieczona biorąc pod uwagę dobro spółki, mogła w danych warunkach zakładać, że postępowanie zgodne z przepisami prawa, które zostały naruszone nie było konieczne i w związku tym było zgodne z prawem. Jest to zatem element oceny „strony podmiotowej” zawinionego działania lub zaniechania, która w tym konkretnym przypadku nie może być oceniana zważywszy na wskazane wcześniej okoliczności w sposób niekorzystny dla powoda, wobec znikomości zarzucalności przypisywanego mu postępowania. Faktem jest, iż ocena powoda co do stanu wypłacalności upadłej poniewczasie Spółki nie została podzielona przez Sąd Okręgowy w Olsztynie, który jednakże w toku postępowania korzystał z opinii biegłego, co już samo przez się zaświadcza o co najmniej braku oczywistej pewności co do precyzyjnej daty, w której to wniosek u upadłość winien być zgłoszony. Te wątpliwości zostały zresztą odzwierciedlone w samej treści opinii, gdzie wskazano na alternatywne daty właściwego czasu złożenia wniosku o upadłość.

Reasumując, w ocenie Sądu Okręgowego powód wykazał wszystkie elementy wskazujące na odpowiedzialność pozwanej, a mianowicie - powstanie szkody (ziszczanie się zdarzenia objętego umową, nieprawidłowe zachowanie osób ubezpieczonych w zakresie pełnionej przez powoda funkcji), wysokość szkody i związek przyczynowy pomiędzy działaniem i zaniechaniem powoda jako członka zarządu, a zaistniałą szkodą, zaś strona pozwana nie udowodniła okoliczności uwalniających ją od odpowiedzialności.

Sąd Okręgowy wskazał też, że nie ma znaczenia fakt, iż powód nie spełnił w całości świadczenia wynikającego z wyroku zasadzającego, bowiem umowa powyższego nie wymaga, zaś prawomocny wyrok dostatecznie dokumentuje zmaterializowaną i egzekwowalną w pełni, prawomocnie przesądzoną wierzytelność odszkodowawczą, co z punktu widzenia zasad ubezpieczenia OC „uczynnia” roszczenie z umowy. Inną rzeczą jest ewentualna zgodność pomiędzy stronami zawarcie dodatkowych porozumień w trybie umów z art. 391-393 k.c., co już pozostaje poza rozważaniami Sądu w niniejszej sprawie (warto jedynie zauważyć, iż pełnomocnika na ostatniej rozprawie sam przyznał, iż ochrona ubezpieczeniowa nie jest uzależniona od faktu zapłaty - k. 205 v). Z tych samych przyczyn w ocenie sądu I instancji nie mógł ostać się zarzut „podziału” odszkodowania na dwóch członków zarządu, bowiem kwotę zasądzono wyrokiem solidarnie, co oznacza zgodnie z art. 366 k.c. pełną odpowiedzialność powoda w tym zakresie z zapadłego wyroku.

Wskazując na powyższe, w oparciu o art. 805 k.c. w zw. z art. 808 k.c. i treść umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, Sąd Okręgowy zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 316.787,28 zł.

O odsetkach Sąd orzekł w oparciu o art. 481 k.c., wskazując, że punktem wyjścia dla roszczenia odsetkowego był wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie w sprawie V GC 143/15, bowiem tym wyrokiem zasądzono od powoda odsetki ustawowe od kwoty 271.605,28 zł od dnia 28 lipca 2015 r. do dnia zapłaty. Zgodnie z umową ubezpieczenia ochroną ubezpieczenia objęte są przypadku wniesionego roszczenia odszkodowania z tytułu szkody majątkowej powstałej w wyniku nieprawidłowego zachowania osoby ubezpieczonej. W związku z tym zasadnym było zasądzenie odsetek w tożsamym brzmieniu jak w wyroku w sprawie gospodarczej, jednocześnie co należy podkreślić, ściśle w granicach żądania sformułowanego ostatecznie pismem rozszerzającym powództwo.

Apelację od powyższego wyroku złożyła pozwana zaskarżając go w całości i zarzucając:

I. naruszenie przepisów prawa procesowego w postaci:

1. art. 233 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, skutkującą przyjęciem:

- że obowiązki powoda pełniącego funkcję prezesa zarządu (...) S.A. ustały z chwilą wygaśnięcia umowy zlecenia zawartej ze Spółką;

- że powód poniósł szkodę, o której mowa w pozwie, pomimo braku wykazania przez powoda faktu spełnienia należności zasądzonej od powoda na rzecz (...) sp. z o.o.;

2. art. 227 k.p.c. poprzez brak rozpatrzenia zgłoszonego przez pozwanego wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego rewidenta, celem ustalenia daty zaprzestania regulowania przez (...) S.A. bieżących, wymagalnych zobowiązań, daty powstania stanu niewypłacalności (...) S.A., daty w której powód zobowiązany był do skierowania wniosku o ogłoszenie upadłości;

3. art. 365 § 1 k.p.c. poprzez uznanie, iż Sąd Okręgowy pozostawał związany ustaleniami wynikającymi z uzasadnienia orzeczenia, które zapadło w sprawie, która toczyła się przeciwko powodowi z powództwa (...) sp. z o.o.;

II. sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, polegającą na przyjęciu, iż powód zakończył pełnienie funkcji w zarządzie (...) S.A. z chwilą wygaśnięcia umowy zlecenia;

III. naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci:

1. art. 201 § 1 k.s.h. poprzez przyjęcie, iż z chwilą ogłoszenia upadłości (...) S.A. po stronie powoda wygasł obowiązek prowadzenia spraw i reprezentowania Spółki;

2. art. 6 k.c. w zw. z art. 17 ust. 1 ustawy o KRS poprzez uznanie, iż powód obalił domniemanie wynikające z treści w/w przepisu pomimo braku podjęcia przez powoda stosownej inicjatywy dowodowej w tym zakresie;

3. art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 805 § 1 k.c. w zw. z art. 3 § 4 ust. 2 o.w.u., poprzez uznanie, iż powód uprawniony był do uzyskania ochrony ubezpieczeniowej w ramach Przedłużonego Okresu Zgłaszania Roszczeń dla ustępujących Osób Ubezpieczonych, pomimo braku wykazania przez powoda, iż zakończył On pełnienie funkcji w zarządzie Spółki;

4. art. 805 § 1 k.c. w zw. z art. 8 ust. 6 o.w.u., poprzez uznanie, iż zgłoszenie przez powoda wniosku o ogłoszenie upadłości (...) S.A. w dniu 1.03.2012 r. stanowiło Nieprawidłowe Zachowanie, o którym mowa w o.w.u.;

5. art. 361 § 2 k.c. poprzez uznanie, iż powód wykazał fakt zaistnienia w Jego majątku szkody odpowiadającej kwocie zasądzonej od powoda na rzecz wierzyciela Spółki;

6. art. 481 k.c. poprzez uznanie, iż pozwany pozostawał w opóźnieniu z zapłatą od dnia 28.07.2015 r.;

7. art. 6 k.c. w zw. z art. 805 § 1 k.c. w zw. z art. 4 § 1 ust. 1 i 2 o.w.u., poprzez przyjęcie, iż pozwany nie wykazał przesłanek uzasadniających posłużenie się wyłączeniem odpowiedzialności, wynikającym z o.w.u., pomimo zaistnienia przesłanek o których mowa w treści w/w zapisu o.w.u.

Wskazując na powyższe wnosił skarżący o zmianę wyroku i oddalenie powództwa ewentualnie uchylenie go i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja pozwanej na uwzględnienie nie zasługiwała, za wyjątkiem zarzutu naruszenia art. 481 k.c.

Sąd Okręgowy poczynił w przedmiotowej sprawie prawidłowe ustalenia faktyczne i prawne, które to ustalenia Sąd Apelacyjny, za wyjątkiem ustalenia w zakresie odsetek za opóźnienie, w pełni podziela i przyjmuje za własne.

Jak słusznie zauważył sąd I instancji w uzasadnieniu wyroku, w przedmiotowej sprawie w zdecydowanej większości stan faktyczny pozostawał między stronami bezsporny, a spór sprowadzał się w istocie do wykładni kluczowych

dla oceny zasadności roszczenia powoda, zapisów Ogólnych warunków ubezpieczenia Odpowiedzialności Cywilnej Członków Władz Spółki (k. 13-22 akt - dalej zwane o.w.u.). Zważywszy na powyższe jak i treść zarzutów apelacji pozwanej stwierdzić należy, iż spór koncentrował i koncentruje nadal na następujących płaszczyznach:

- czy powód spełnia przesłanki Osoby która zakończyła pracę lub współpracę z Ubezpieczoną Spółką (art. 13 § 3 ust. 2 o.w.u.) i w związku z tym ma do niego zastosowanie Przedłużony Okres Zgłaszania Roszczeń - co ma znaczenie dla oceny czy dochował terminu do zgłoszenia roszczeń objętych zakresem ubezpieczenia;
- czy roszczenia zgłoszone przez powoda, które ma ona obowiązek zaspokoić, powstały w wyniku jego Nieprawidłowych Zachowań (art. 1 §1 ust. 1 ppkt A w zw. z art. 8 ust. 6 o.w.u.);
- czy nie zachodzą wyłączenia odpowiedzialności Ubezpieczyciela z uwagi na Nieprawidłowe Zachowania powoda spowodowane umyślnie (art. 4 § 1 ust. 1 i 2 o.w.u.);
- czy powód wykazał fakt zaistnienia szkody w jego majątku w związku z roszczeniami objętymi ochroną ubezpieczeniową, uzasadniający żądanie pozwu.

Na wstępie zaznaczyć należy, że wykładnia postanowień o.w.u., która to jest konieczna dla oceny zasadności stanowisk stron, winna być dokonywana z uwzględnieniem treści art. 12 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (tekst jednolity Dz.U.2015.1206), obowiązującej w dacie zawierania umowy ubezpieczenia, w oparciu o którą powód dochodzi swoich roszczeń. Powołane przepisy stanowią natomiast, iż ogólne warunki ubezpieczenia oraz umowa ubezpieczenia powinny być formułowane jednoznacznie i w sposób zrozumiały, zaś postanowienia sformułowane niejednoznacznie interpretuje się na korzyść ubezpieczającego, ubezpieczonego, uposażonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do kwestii dochowania przez powoda terminu do zgłoszenia roszczeń objętych zakresem ubezpieczenia, w ocenie Sądu Apelacyjnego trafną jest konkluzja Sądu Okręgowego, że powód spełnia przesłanki Osoby która zakończyła pracę lub współpracę z Ubezpieczoną Spółką i tym samym dochował powyższego terminu.

Sporny zapis art. 3 § 3 ust. 2 o.w.u. stanowi, że Przedłużony Okres Zgłaszania Roszczeń (60-cio miesięczny) liczony od dnia następnego po dniu upływu Okresu (...) dotyczy Osób Ubezpieczonych, które zakończyły pracę lub współpracę z Ubezpieczonymi Spółkami dobrowolnie lub z powodu wieku lub stanu zdrowia lub z powodu restrukturyzacji, która doprowadziła do likwidacji danego stanowiska lub też jakiegokolwiek innego powodu aniżeli umyślne lub niedbałe działanie lub zaniechanie. Spór między stronami dotyczy w istocie wykładni określenia „zakończyły pracę lub współpracę”. Według powoda wygaśnięcie umowy zlecenia do wykonywania obowiązków Prezesa Zarządu Ubezpieczonej Spółki oznacza właśnie zakończenie przez niego pracy lub współpracy ze Spółką. Z kolei pozwana wymóg zakończenia pracy lub współpracy z Ubezpieczoną Spółką wiąże z rezygnacją bądź odwołaniem z funkcji Prezesa Zarządu Spółki.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego stanowisko pozwanej uznać należy za niezasadne. Zgodzić się należy co do zasady z pozwaną, że nie można zrównywać stosunku łączącego powoda ze Spółką w ramach zawartej umowy zlecenia, ze stosunkiem wynikającym z faktu powołania go do pełnienia funkcji Prezesa Zarządu. Jak się bowiem wskazuje w doktrynie i orzecznictwie (vide: komentarz K. do art. 202 k.s.h.), na skutek powołania danej osoby do zarządu spółki dochodzi do nawiązania stosunku organizacyjnego. Następstwem nawiązania takiego stosunku może być (ale nie musi) nawiązanie następnie stosunku obligacyjnego, na przykład umowy o pracę, umowy zlecenia itp. Z kolei rozwiązanie następnie stosunku organizacyjnego (odwołanie z funkcji, rezygnacja itp.) nie powoduje automatycznie rozwiązania stosunku obligacyjnego i odwrotnie - rozwiązanie stosunku obligacyjnego (wypowiedzenie umowy o pracę, umowy zlecenia itp.) nie powoduje automatycznie rozwiązania stosunku organizacyjnego.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy zgodzić się należy z pozwaną, że wygaśnięcie umowy zlecenia wiążącej powoda z Ubezpieczoną Spółką nie spowodowało automatycznie wygaśnięcia stosunku

organizacyjnego łączącego powoda i Ubezpieczoną Spółkę, a więc formalnie jest on nadal Prezesem Zarządu Ubezpieczonej Spółki mimo ogłoszenia jej upadłości, bowiem upadłość nie oznacza oczywiście likwidacji organów upadłego. Konkluzja ta czyni zbędnym odnoszenie się do zarzutów apelacji dotyczących formalnego pełnienia przez powoda funkcji Prezesa Zarządu Ubezpieczonej Spółki.

Powyższa konstatacja, a więc że formalnie powód nadal pełni funkcję Prezesa Zarządu Spółki, nie przesądza jednak w ocenie Sądu Apelacyjnego o tym, że powoda nie można traktować jako Osoby która zakończyła pracę lub współpracę z Ubezpieczoną Spółką, w rozumieniu art. 13 § 3 ust. 2 o.w.u. Zauważyć bowiem należy, że sama pozwana formułując treść o.w.u. nie posłużyła się w powołanym zapisie pojęciem Osoby Ubezpieczonej, która „zakończyła pełnienie funkcji” Członka Zarządu Ubezpieczonej Spółki lecz określeniem „zakończyła pracę lub współpracę” z Ubezpieczoną Spółką. Użyte określenie „zakończyła pracę lub współpracę” może wskazywać na przydanie wagi nie tyle formalnemu pełnieniu określonej funkcji w Spółce ile faktycznemu wykonywaniu bądź nie pracy na rzecz Spółki, w przywołanym zapisie o.w.u. Na takie rozumienie tego zapisu może też wskazywać chociażby zapis art. 1 § 2 ust. 1 ppkt g tiret 3 o.w.u., gdzie jako objętych ochroną ubezpieczeniową wskazano pracowników „jeżeli jako faktyczni lub nieoficjalni dyrektorzy lub Członkowie Zarządu wykonują zadania Dyrektorów lub Członków Zarządu” (k. 13 akt). Przy takim rozumieniu wskazanego zapisu o.w.u. istotnym staje się więc nie tyle czy powód formalnie nadal pełni funkcję Prezesa Zarządu lecz czy nadal świadczy pracę na rzecz Spółki.

Zauważyć należy, że powód zgodził się pełnić funkcję Prezesa Zarządu li tylko w celach zarobkowych, za wynagrodzeniem określonym w umowie zlecenia (k. 6 akt). Z chwilą ogłoszenia upadłości umowa zlecenia stanowiąca podstawę do uzyskiwania przezeń wynagrodzenia za pracę wygasła. Co istotne powód utracił też możliwość wykonywania pracy rozumianej jako zarządzanie majątkiem Spółki. Z punktu widzenia powoda, zakończył więc on pracę w Ubezpieczonej Spółce w rozumieniu art. 3 § 3 ust. 2 o.w.u. Co istotne, fakt zaprzestania wykonywania pracy na rzecz Spółki powód potwierdził swoimi zeznaniami w charakterze strony (k. 155 odwrót akt), a nie jedynie twierdzeniami, jak wywodzi apelujący. Zeznał on, że zakończył współpracę ze spółką z chwilą ogłoszenia upadłości i od tego czasu żadnych czynności nie podejmował. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie podważa prawdziwości powyższych zeznań podnoszony przez pozwaną fakt, że powód jako Prezes Zarządu upadłej Spółki przekazał syndykowi dokumentację dotyczącą działalności spółki (oświadczenie powoda z 23.08.2012 r. k. 126 akt) bowiem było to zdarzenie jednostkowe spowodowane żądaniem syndyka (pismo syndyka z 25.07.2012 r. k. 23 akt), któremu powód jako formalnie pełniący funkcję Prezesa Zarządu musiał się podporządkować. O ile pozwana negowała prawdziwość zeznań powoda, winna podjąć stosowną inicjatywę dowodową w celu wykazania, że powód pomimo wygaśnięcia umowy zlecenia na skutek ogłoszenia upadłości Spółki, nadal wykonywał określone czynności w imieniu upadłej chociażby w postępowaniu upadłościowym. Takich dowodów pozwana nie przedstawiła, a od powoda trudno wymagać udowodnienia innymi dowodami poza własnymi zeznaniami, występowania faktu negatywnego (nie wykonywania obowiązków Prezesa Zarządu).

Reasumując, zdaniem Sądu Apelacyjnego, zważywszy na przywołany na wstępie obowiązek pozwanej formułowania o.w.u. oraz umowy ubezpieczenia jednoznacznie i w sposób zrozumiały jak i zasadę interpretacji sformułowań niejednoznacznych na korzyść ubezpieczonego, uznać należało, że zapisy art. 3 § 3 ust. 2 o.w.u. należy wyklądać w sposób wyżej przedstawiony. W konsekwencji uznać więc należało, że powód mimo pełnienia nadal formalnie funkcji Prezesa Zarządu, zaprzestał pracy w Ubezpieczonej Spółce, a więc ma do niego zastosowanie Przedłużony Okres Zgłaszania Roszczeń. Zarzuty apelacji pozwanej w powyższym zakresie jako chybione - co wyżej wykazano - nie mogły więc odnieść zamierzonego skutku.

Kolejną kwestią sporną podnoszoną przez pozwaną na wypadek uznania przez sąd orzekający, że do powoda ma zastosowanie Przedłużony Okres Zgłaszania Roszczeń, było to czy roszczenia zgłoszone przez powoda, które ma ona obowiązek zaspokoić, powstały w wyniku jego Nieprawidłowych Zachowań (art. 1 § 1 ust. 1 ppkt A w zw. z art. 8 ust. 6 o.w.u.). W piśmie procesowym z dnia 9 maja 2018 roku (k. 145-146 akt) pozwana odnosząc się do tej kwestii poparła stanowisko prezentowane przez powoda w procesie z powództwa (...) sp. z o.o., gdzie jako pozwany bronił się on przed roszczeniami wierzyciela upadłej spółki, twierdząc, że w czasie właściwym zgłosił wniosek o upadłość oraz że brak jest podstaw do przyjęcia, że po stronie wierzyciela doszło do powstania szkody, skoro postępowanie upadłościowe nadal

się toczy. Nadto pozwana zgłosiła na powyższą okoliczność (braku Nieprawidłowych Zachowań powoda skutkujących powstaniem szkody) wniosek dowodowy o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego rewidenta celem ustalenia daty zaprzestania regulowania przez (...) S.A. bieżących, wymagalnych zobowiązań, daty powstania stanu niewypłacalności spółki, daty w której powód był zobowiązany do skierowania wniosku o ogłoszenie upadłości.

W ocenie Sądu Apelacyjnego stanowisko pozwanej uznać należy za niezasadne, a wnioskowany dowód z opinii biegłego jako zmierzający w istocie do kwestionowania prawomocnego wyroku rozstrzygającego kwestię odpowiedzialności powoda jako członka zarządu Ubezpieczonej Spółki, za jej zobowiązania, niedopuszczalny, co czyni zarzut naruszenia art. 227 k.p.c. chybionym.

Zauważyć należy, iż pozwana wiedzę o wytoczeniu przeciwko powodowi pozwu przez wierzyciela Ubezpieczonej Spółki powzięła z jego zgłoszenia z dnia 4 września 2015 roku (k. 34 akt), a więc kilka dni po doręczeniu powodowi odpisu pozwu (21.08.2015 r.). Nic nie stało więc na przeszkodzie by pozwana zgłosiła swój udział w powyższej sprawie jako interwent uboczny po stronie pozwanej i zwalczała żądanie pozwu. Takich czynności pozwana jednak nie podjęła, a jej inicjatywa w niniejszym postępowaniu, gdzie nie sformułowała ona w stosunku do powoda zarzutów o wadliwym prowadzeniu procesu z powództwa wierzyciela spółki przeciwko niemu, w istocie ma na celu ponowną ocenę zasadności żądania wierzyciela Ubezpieczonej Spółki przeciwko powodowi, co w tych okolicznościach, przy uwzględnieniu treści art. 365 § 1 k.p.c., wydaje się być oczywiście spóźnione i jako takie niedopuszczalne. Prawomocnym wyrokiem zasądzono od powoda na rzecz wierzyciela Upadłej Spółki odszkodowanie w ramach jego odpowiedzialności za zobowiązania spółki. Przesłanką takiego rozstrzygnięcia jest z kolei ustalenie, że pozwany członek zarządu w czasie właściwym nie zgłosił wniosku o ogłoszenie upadłości spółki. Takie zaniechanie członka zarządu (nie zgłoszenie w czasie właściwym wniosku o ogłoszenie upadłości spółki) z kolei niewątpliwie spełnia definicję Nieprawidłowych Zachowań zawartą w o.w.u.

Konkludując, w ocenie Sądu Apelacyjnego prawomocne wyroki Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 21.03.2017 r. sygn. akt V GC 143/15 i Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 1.12.2017 r. sygn. akt I A Ca 551/17, wbrew zarzutom apelacji, z mocy art. 365 § 1 k.p.c. przesadzają o tym, że powód jest obowiązany zaspokoić uzasadnione roszczenie o odszkodowanie z tytułu szkody majątkowej wierzyciela Ubezpieczonej Spółki powstałej w wyniku jego nieprawidłowych zachowań (nie zgłoszenia w czasie właściwym wniosku o ogłoszenie upadłości spółki), a takie zdarzenie jest objęte ochroną ubezpieczeniową udzieloną przez pozwaną (art. 1 § 1 ust. 1 pkt A o.w.u.).

Zwrócić należy uwagę na fakt, że pozwana w toku procesu wykazała się daleką idącą niekonsekwencją prezentowanego stanowiska w zakresie oceny zachowania powoda skutkującego powstaniem szkody majątkowej po stronie wierzyciela Ubezpieczonej Spółki. Z jednej bowiem strony wywodziła, że powodowi nie sposób przypisać Nieprawidłowych Zachowań, o których stanowią o.w.u., dzieląc jego argumentację prezentowaną w procesie z wierzycielem spółki (k. 145 odwrot - 146 akt). Z drugiej z kolei strony - de facto w absolutnej opozycji do wyżej przedstawionego stanowiska - wywodziła, że powodowi można przypisać Nieprawidłowe Zachowania spowodowane umyślnie (k. 147 akt). Ową wzajemnie sprzeczną argumentację pozwana podtrzymała też w apelacji formułując zarzuty zmierzające zarówno do podważenia możliwości przypisania powodowi Nieprawidłowych Zachowań skutkujących powstaniem szkody (zarzut naruszenia art. 805 § 1 k.c. w zw. z art. 8 ust. 6 o.w.u., poprzez uznanie, iż zgłoszenie przez powoda wniosku o ogłoszenie upadłości (...) S.A. w dniu 1.03.2012 r. stanowiło Nieprawidłowe Zachowanie, o którym mowa w o.w.u.) jak i zmierzające do wykazania, że Nieprawidłowe Zachowanie powoda miało charakter umyślny (zarzut naruszenia art. 6 k.c. w zw. z art. 805 § 1 k.c. w zw. z art. 4 § 1 ust. 1 i 2 o.w.u., poprzez przyjęcie, iż pozwany nie wykazał przesłanek uzasadniających posłużenie się wyłączeniem odpowiedzialności, wynikającym z o.w.u., pomimo zaistnienia przesłanek o których mowa w treści w/w zapisu o.w.u.).

Ustosunkowując się - mimo wskazanej niekonsekwencji w twierdzeniach pozwanej - do zarzutu umyślności Nieprawidłowych Zachowań powoda skutkujących powstaniem szkody stwierdzić należy w pierwszej kolejności, że jak to słusznie wskazał Sąd Okręgowy, ciężar dowodu w tym względzie spoczywał na pozwanej. To ona bowiem winna wykazać zaistnienie okoliczności wyłączających jej odpowiedzialność stosownie do art. 4 § 1 ust. 1 i 2 o.w.u.

W ocenie Sądu Apelacyjnego pozwana owemu ciężarowi nie sprostała. Podzielić należy przy tym w całej rozciągłości argumentację sądu I instancji w tym względzie, przyjmującego brak umyślności zachowania po stronie powoda, słusznie odwołującą się do materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie Sądu Okręgowego w Olsztynie sygn. akt V GC 143/15 i Sądu Apelacyjnego w Białymstoku sygn. akt I A Ca 551/17, w szczególności tez opinii biegłego (strona 15 uzasadnienia SO - k. 225 akt).

Apelująca w złożonym środku odwoławczym wydaje się przyjmować założenie, że skoro w przywołanym wyżej postępowaniu ustalono, że powód w czasie właściwym nie zgłosił wniosku o ogłoszenie upadłości to tym samym można mu przypisać umyślność działania w rozumieniu stosownych zapisów o.w.u. Taka konkluzja zdaniem Sądu Apelacyjnego jest błędna. Z treści art. 4 § 1 ust. 2 o.w.u. wynika bowiem, że umyślność w rozumieniu art. 4 o.w.u. (nieprawidłowe zachowania spowodowane umyślnie lub umyślnym odstąpieniem od przepisów prawa) nie zachodzi, o ile oraz w zakresie w jakim Osoba Ubezpieczona, przy obiektywnej ocenie wszystkich okoliczności, oraz w szczególności mając na uwadze oficjalne oświadczenia urzędowe lub orzecznictwo sądów, a także biorąc pod uwagę dobro spółki, mogła zakładać, że postępowanie zgodnie z przepisami prawa, które zostały naruszone, nie było konieczne lub możliwe, i że działanie tej Osoby Ubezpieczonej było w związku z powyższym zgodne z prawem. Z opinii biegłego ze sprawy V GC 143/15, mającej w niniejszym postępowaniu walor dowodu z dokumentu prywatnego wynika, że okoliczności nie zgłoszenia przez powoda wniosku o upadłość w czasie właściwym nie wskazywały bynajmniej na umyślność jego działania, w rozumieniu powołanych zapisów o.w.u. Sąd Apelacyjny w tym przedmiocie w pełni podziela ocenę wyrażoną przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (k. 225 akt), przyjmując ją za własną, co czyni zbędnym ponowne jej przytaczanie.

Jak wyżej wskazano, to na pozwanej, jako stronie umowy ubezpieczenia powołującej się na wyłączenie jej odpowiedzialności z uwagi na rzekomą umyślność Nieprawidłowych Zachowań powoda, spoczywał ciężar dowodu w tym przedmiocie. Pozwana temu ciężarowi nie sprostała. W odpowiedzi na pozew pozwana zawarła wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego rewidenta na okoliczność stwierdzenia daty zaprzestania regulowania przez (...) S.A. bieżących, wymagalnych zobowiązań, daty powstania stanu niewypłacalności (...) SA, daty w której powód zobowiązany był do skierowania wniosku o ogłoszenie upadłości (k. 61 akt). Takie sformułowanie tezy dowodowej nie pozwala na ustalenie, czy pozwana zmierzała w ten sposób udowodniać brak Nieprawidłowych Zachowań powoda - na co wskazywała by treść pisma procesowego pozwanej z dnia 9 maja 2018 roku (k. 146 akt), czy też umyślność owych Nieprawidłowych Zachowań.

W ocenie Sądu Apelacyjnego przeprowadzenie wnioskowanego dowodu z uwagi na ogólnikowość tezy dowodowej było niecelowe. Zauważyć należy, że sama pozwana tym samym dowodem w istocie zamierzała udowodniać dwa sprzeczne ze sobą twierdzenia: że powód nie dopuścił się w ogóle Nieprawidłowych Zachowań (uzasadnienie apelacji: akapit 5 i 6 - k. 229 odwrót) oraz że dopuścił się Nieprawidłowych Zachowań umyślnie (uzasadnienie apelacji: akapit 3, 4 i 5 - k. 230 akt), co już wskazuje na nieprawidłowe sformułowanie tezy dowodowej. Przypomnieć należy, że dla oceny umyślności Nieprawidłowych Zachowań powoda nie jest wystarczającym ustalenie - zgodnie z wnioskiem dowodowym pozwanej - daty zaprzestania regulowania przez (...) S.A. bieżących, wymagalnych zobowiązań, daty powstania stanu niewypłacalności (...) SA, daty w której powód zobowiązany był do skierowania wniosku o ogłoszenie upadłości. Dla takiej oceny niezbędne jest bowiem ustalenie, że w konkretnych okolicznościach faktycznych nieprawidłowe zachowania powoda miały charakter umyślny, a więc że przy obiektywnej ocenie wszystkich okoliczności, biorąc także pod uwagę dobro spółki, nie mógł on zakładać, że postępowanie zgodnie z przepisami prawa, które naruszył, nie było konieczne lub możliwe. Reasumując, zdaniem Sądu Apelacyjnego, pozwana nie zaoferowała żadnych dowodów pozwalających na ewentualne udowodnienie umyślności Nieprawidłowych Zachowań powoda. Zarzuty apelacji w tym przedmiocie, oparte na wniosku dowodowym nieprzydatnym dla udowodnienia twierdzeń pozwanej o umyślności zachowań powoda - z przyczyn wyżej przedstawionych, na uwzględnienie nie zasługiwały.

Ostatnią kwestią wymagającą ustosunkowania się był zarzut nie wykazania przez powoda faktu zaistnienia w jego majątku szkody w związku z roszczeniami objętymi ochroną ubezpieczeniową. Według bowiem skarżącej, dopóki powód nie wykaże faktu zaspokojenia roszczeń objętych wyrokami Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 21.03.2017

r. sygn. akt V GC 143/15 i Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 1.12.2017 r. sygn. akt I A Ca 551/17, nie może skutecznie domagać się od pozwanej spełnienia roszczenia z umowy ubezpieczenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego także ten zarzut na uwzględnienie nie zasługiwał. Zważyć należy, że stosownie do treści art. 1 § 1 ust. 2 o.w.u., ochrona udzielona przez pozwaną z mocy umowy ubezpieczenia obejmuje sądowe, jak i pozasądowe koszty obrony w związku z roszczeniem, koszty obrony w postępowaniu urzędowym, koszty zaspokojenia uzasadnionych roszczeń oraz dodatkowe świadczenia ubezpieczeniowe wskazane w o.w.u. W świetle powyższego zapisu o.w.u. nie budzi wątpliwości, że powód może domagać się od pozwanej poniesionych kosztów obrony w postępowaniach wyżej wskazanych, toczących się przed Sądem Okręgowym w Olsztynie i Sądem Apelacyjnym w Białymstoku, których poniesienie wykazał stosownymi dowodami (k. 42-43, 120 akt). Z kolei jeżeli chodzi o roszczenie należne od powoda na rzecz wierzyciela Ubezpieczonej Spółki, którego zasądzenia domaga się od pozwanej, to zostało ono stwierdzone prawomocnymi wyrokami Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 21.03.2017 r. sygn. akt V GC 143/15 i Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 1.12.2017 r. sygn. akt I A Ca 551/17. Zgodnie z przywołanym wyżej zapisem o.w.u. ochrona udzielana przez pozwaną obejmuje koszty zaspokojenia uzasadnionych roszczeń. Z brzmienia tego zapisu nie wynika, by warunkiem udzielenia ochrony i wypłaty odszkodowania było uprzednie zaspokojenie przez Osobę Ubezpieczoną roszczeń objętych ochroną. Ochrona ta dotyczy „kosztów zaspokojenia uzasadnionych roszczeń”, a koszty zaspokojenia roszczeń zgłoszonych przez powoda to kwota roszczenia głównego wraz z odsetkami za opóźnienie zasądzona od niego wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 21.03.2017 r. sygn. akt V GC 143/15 oraz zasądzona tym wyrokiem oraz wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 1.12.2017 r. sygn. akt I A Ca 551/17 koszty procesu.

Powód rozszerzając powództwo wniósł ostatecznie o zasądzenie kwoty 13.284 zł tytułem poniesionych kosztów obrony (k. 116) oraz kwoty 303.503,28 zł, wskazując, że na kwotę tą składają się: kwota należności głównej w wysokości 271.605,28 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 28 lipca 2015 roku do dnia zapłaty oraz kwota zasądzonych kosztów procesu za obie instancje w wysokości 31.898 zł (k. 117 akt). Takie sformułowanie żądania nie dawało podstaw do zasądzenia całej kwoty dochodzonego roszczenia (koszty obrony, należność główna oraz koszty procesu) z odsetkami od dnia 28 lipca 2015 roku do dnia zapłaty, jak to uczynił sąd I instancji. Od kwoty pierwotnie zgłoszonego roszczenia z tytułu części kosztów obrony (8.856 zł) powód domagał się bowiem odsetek od dnia 5 października 2015 roku (zgłoszenie szkody ubezpieczycielowi 5.09.2015 r. - k. 34 + 30 dni na wypłatę). Z kolei rozszerzając powództwo powód nie skapitalizował odsetek zasądzonych od należności głównej, a jedynie rozszerzył powództwo o kwotę należności głównej z ustawowymi odsetkami. W takiej sytuacji odsetki za opóźnienie od kwoty należności głównej jak i w zakresie rozszerzenia żądania poniesionych kosztów obrony (łącznie 276.033,28 zł) należały się dopiero od daty skutecznego rozszerzenia powództwa, co dokonało się w dacie 9 maja 2018 roku (k. 155 - stwierdzenie Przewodniczącego na rozprawie). Z kolei od zasądzonych kosztów procesu za obie instancje powód nie zażądał odsetek za opóźnienie stąd brak podstaw do ich zasądzenia.

Z powyższych względów apelacja pozwanej zasługiwała na uwzględnienie w zakresie zarzutu naruszenia art. 481 k.c., co skutkowało zmianą zaskarżonego wyroku w części zasądzającej odsetki za opóźnienie, na mocy art. 386 § 1 k.p.c.

W pozostałym zakresie, z przyczyn wyżej przedstawionych apelacja pozwanej podlegała oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na mocy art. 98 §1 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

B. I. E. E. B.